

GÜNCEL SORUNLAR VE BEKLENTİLER

Deneyim ve güvenilirliği ile sektörde önemli bir marka olan Vital Medikal Genel Müdürü Mahmut CUMBUL, başta 'Tıbbi Cihaz Sektör Raporu' olmak üzere, sektörün bugünü ve geleceğine dair düşüncelerini paylaştığı röportajıyla dergimize konuk oldu.

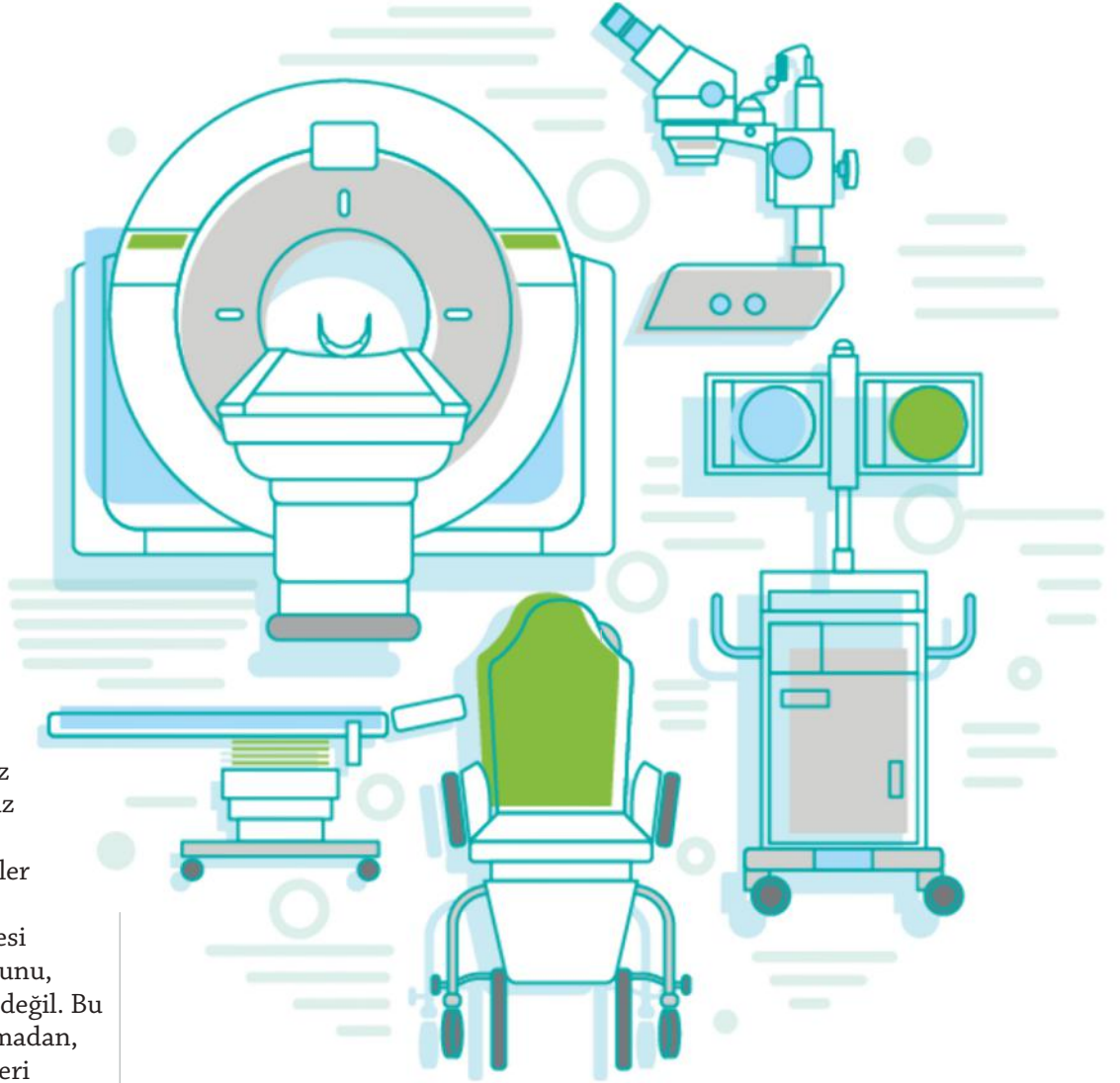
■ Tıbbi cihaz sektörünün bugünkü dinamikleri hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Son seneler, dünya ve ülkemiz için olduğu kadar, sektörümüz için de sıkıntılı ve zorlu geçti. Buna rağmen olumlu gelişmeler de oldu. Geçtiğimiz senelerde sektör için ölüm kalım meselesi haline gelmiş olan ödeme sorunu, bugün için eski vahametinde değil. Bu konuyu gündem dışına çıkarmadan, sektörün performansı, hayalleri ve geleceği üzerine laf söylemenin anlamsızlığı üzerinde belli bir mutabakat sağlandığına dair bir pratik yaşıyoruz. Yine de bu sorun ve diğer mesleki sorunlarımızın, kalıcı ve yasal teminatlara dayalı bir çözümüne ulaşmadan ödeme gerginliğinin bitmeyeceğini söylemeliyiz. Bu ise, bizim kamu otoritesi ile adil, karşılıklı güvene dayalı, güvenin yasal olarak teminat altına alındığı bir seviyeye ulaşmamızın temel hedef olmasını şart koşuyor. Sadece ödeme konusunun değil, ihale şartname ve sözleşmelerinin, SUT fiyatlarının, ürün kayıt ve geliştirme koşullarının, yeni teknolojilerin ülkemize çekilmesi gibi daha bir çok

konunun iyileştirilmesi gerekiyor. Ama bütün bunlardan önce ve bunların gerçekleşmesini mümkün ve kolay kılacak olan bir şey var ki o da **"sağlığa ayrılan bütçe" nin en azından OECD ülkeleri ortalamasına yaklaşması**. En büyük çabamızı bu büyük hedefe teksif etmemiz şart.

Ödeme konusunun daha az konuşulduğu bugünlerde DMO, MDR, ürün kayıtlarında yaşanan problemler sanırım zihnimizin temel faaliyetleri...DMO'nun pazardaki yeri konusunda "iyi, kötü" gibi kestirme bir cevaptan yana değilim. Yaklaşık iki senelik

uygulamada etkin, geliştirilecek, değiştirilecek, iyileştirilecek, eklenecek, kaldırılacak hususların neler olduğu konusunda yeterli bir birikim kazandık. Bu sürecin ticari ve sosyal açılardan kazandırdıklarını ve kaybettiğimizi objektif olarak değerlendirecek bir ortak akla ihtiyacımız var. İyi olan nokta, DMO yönetiminin, uygulamada karşılaşılan zorluklar ve bunların çözümü ile ilgili son derece iyi niyetli davranmasıdır. Geldiğimiz noktayı değerlendirmek açısından, ya bütün ilgili tarafların katılacağı kapsamlı bir Çalıştay düzenlemeli ve/veya Tıbbi Cihaz Tedarik Kongresi'nde bu konuya ağırlıklı bir yer açmalıyız.

MDR konusu bir başka gündem ve aynı zamanda endişe konusu. Tıbbi cihaz iklimini tamamen değiştirebilecek, dünya ölçeğinde bir büyük revizyondan bahsediyoruz. Derneklerimiz, federasyon ve sendikamız, kümelerimizin desteğiyle, konunun güçlükleri ve gerekleri konusunda her vesile ile kamuoyu oluşturmak için elinden geleni yapıyor. Bu konuda gösterilen münferit ve mevzi çabaların Sağlık Bakanlığı'nın aktif olarak içinde değil, başında yer aldığı merkezi bir inisiyatife evrilmesi şart. Aksi halde yerli üreticilerimizin göreceği zararın minimize edilmesi kolay olmayacak. Ürün kayıtlarında yaşanan fotoğraf, barkod vb. sorunlar artık firmalarımıza ticari ve mali olarak zarar vermeye başladı. Sektörün bu konudaki haklı yakınma ve talepleri konusunda SGK yönetimi daha çabuk ve hassas davranmalı. Bu sorunun çözülmemesinin aynı zamanda bir kamu zararı olacağını unutmamak gerekir.

■ **Ödeme sorunu artık daha az konuşulduğuna göre, gelecek ve hatta geçmişten geleceğe sağlıklı bir perspektif için düşünceleriniz neler?**

Aslına bakarsanız, ödeme sorunu sektörün kendisini daha iyi tanınması ve sorunlarının bu sorundan çok daha fazlası olduğunu anlaması için bir vesile oldu. Giderek kötüleşen ödeme vadeleri, alacaklardan feragat isteme/ etme, arkasından gelen pandemi sürecinde karşılaştığımız tehditler, bütün yenilgi ve kayıplardan sonra, bunların nedenleri ve sonuçları üzerinde düşünmek kadar, yaşadığımız acı deneylerden nasıl uzak kalabileceğimiz üzerinde de düşünmeyi adeta zorunlu kıldı. Tıbbi cihaz sektöründe nerede olduğumuzu, olabileceğimizi doğru ve etraflıca değerlendirmek için konu ile ilgili bütün tarafların daha analitik daha kapsamlı daha tarafsız ve daha katılımcı davranmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Sorunların ve sebeplerinin ne olduğu kadar, nasıl giderileceği de önemli. Her paydaşın bunların ne olduğu konusunda aynı şeyleri anlaması, enerjinin aynı yöne kanallenebilmesi için şart. Bunun için bilginin eşit ve doğru paylaşılması, şeffaflık,

▲ VİTAL MEDİKAL GENEL MÜDÜRÜ MAHMUT CUMBUL

etkin rekabet koşulları, sürpriz olmayan ödeme ve ihale koşulları lazım. **Ama her şeyden önce ve mutlaka mutabık kalınması gereken nokta, tarafların, karşı tarafın zayıf olduğu noktalardan menfaat temin etme anlayış ve alışkanlığının terkedilmesidir.** Böyle bir ilişkinin, karşılıklı güvensizliğe, suistimallere, pazar ve rekabet koşullarının bozulmasına, fiyat anarşisine, sosyal trajedilere hem ticari hem de kamu zararlarına açık davetiye çıkardığı konusunda kimsede artık hiçbir şüphe kalmamalıdır.

Tıbbi cihaz sektörünün ete kemiğe bürünmeye başladığı 40 yıldan bu yana, hangi tarafın diğer taraflara kendi "doğrularını" dikte edeceğinden bağımsız olarak, tek tarafı ve

"yararcı" davranış kalıplarının bir yarar getirmediği, aksine travmatik sonuçlara sebep olacağına dair iki uç dönem yaşandı.

80'ler ve 90'ların belki ortasına kadar, kamu otoritesinin bilgisizliği, hastanelerin iğneden ipliğe her malzemeye aç olması, sağlığa ayrılan bütçenin az ama kamu sigorta açıklarının fazla olmasının neredeyse alışkanlık olduğu zamanları yaşadık... Kamunun bu zaafı ve sektörün bu zaafı karşısındaki yararcı tutumu, sadece kamu maliyesine değil, sonuç itibarıyla sektöre, sektörün gelecek ve prestijine çok zararlı oldu. Tedarikçi, kullanıcı ve kamu otoritesi arasında oluşan dengesizlikte, tedarikçi ile kullanıcı hâkim ve karar verici pozisyonuna gelmiş, sağlığa ayrılan bütçeyi arttırmaktan

yana inisiyatif kullanmayan kamu otoritesi, artırmadığı bütçenin çok daha fazlasını sigorta açıkları vererek pahalıya karşılamıştı. Sektörde yaşanan birkaç büyük “polisye operasyon” dan sonra, kamu otoritesi, sektörü, pazarı, fiyatları, kullanıcıları “terbiye etme” yi hedef olarak koydu. Bundan sonra bir başka uç noktaya savrulma oldu. Son 20-25 yıldır bu ikinci ve ters uç yaşanıyor. Bu arada çok doğru işler de yapıldı. Tıbbi cihaz alanını tanımak, tanımlamak, denetlemek amacıyla birçok yeni kurum, yasa, düzenleme ihdas edildi. Ama bütün bunlar yapılırken, kantarın topuzu çok kaçtı. Kamu otoritesi sektörü hırpalamaya başladı. Sektörde oluşan algı giderek, bütün kamu uygulamalarının sektörü ve karşılıklı ilişkileri düzenlemekten çok, sektörü zapt-ü rapt altına almak hedefli, sektör ihtiyaç ve kaygılarının dikkate alınmadığı eşitsiz, adaletsiz, hatta hukuksuz bir sürecin mağduru olmak biçiminde tezahür etti. Bütün bu süreçlere sektör katılımı sadece teknisyenlik düzeyinde kaldı, mesleki çıkarlar yeterince ifade edilemedi. Firmalarla ilişkiden sağlanacak temel

faydayı sadece fiyat tasarrufu olarak gören kamu otoritesi, ödeme sopasını çok acımasızca kullanmaya başladı, hatta yapacağı ödemelerden büyük kesintiler, feragatler talep etti; kendi yarattığı sistemi adeta tekzip eder uygulamalara girişti.

Halbuki bu iki uç uygulama da karşılıklı güven ve iş birliğine hizmet etmeme konusunda aynı fonksiyona sahip oldular. Bütün paydaşlar, keyfiyetin kalkması, tutarsız ve istikrarsız uygulamaların olmaması, her tarafın diğer tarafın hakları ve görevleri konusunda tam ve doğru bir fikrinin olması, azami şeffaflık ve bilgi paylaşımının esas olması konularında mutabık olmadıkça, bu mutabakat bir yasal güvence ve teminat haline dönüşmedikçe karşılıklı suüstimallerin bitmeyeceğini bilmeliyiz.

Son zamanlarda, çeşitli vesilelerle, kamu yöneticileri ile yapılan görüşmelerde bu mutabakat konusunda, en azından şimdilik, duygusal bir yakınlaşma sağlandığını memnuniyetle gözlüyoruz. Öte

yandan sektörde de bütün yaşanan olumsuz deneyimlerin artık kazanca tahvil edilmesi yönündeki iradenin güçlendiğini söylemek aşırı iyimserlik olmayacaktır. Bu açıdan, şimdilerde tarihsel bir kırılma aşamasındayız yine...Bu kırılmanın sonuçlarının hayırlı olup olmayacağı, bütün tarafların aynı tarihsel sorumluluğu paylaşma konusundaki istek ve azmine bağlı olacaktır.

■ Sanırım ‘Sektör Raporu’ bu tarihsel ihtiyaca cevap vermenin adımlarından birini oluşturmayı hedeflemişti?

Doğrudur. Kendimize ayna tutmak, başta kamu otoritesi olmak üzere diğer paydaşlarla ilişkilerimizi sorgulamak, tarihsel ve geniş bir perspektifte geleceği tasarlamak zorunluydu. Sorunlarımız hakkında gerek sektör içinde gerekse diğer paydaşlar arasında “körün filii tarif etmesi” nin sakıncalarından, mevcut durumun değerlendirilmesinde bir mutabakata varmadan ilerleyemeyeceğimizi düşündük. Bu amaçla uluslararası saygınlığı ve mesleki yeterliliği tartışması

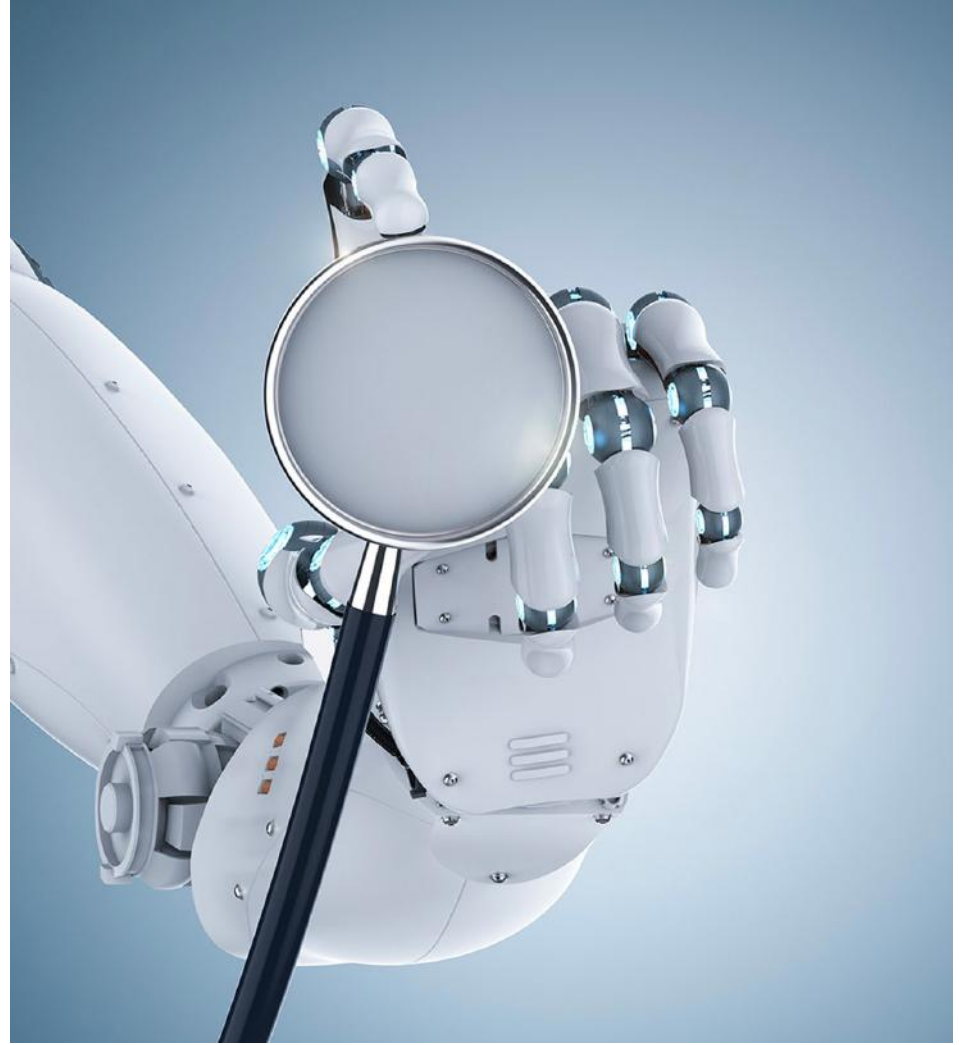
Deloitte firması ile Sektör Raporu için anlaştık. Yaklaşık bir yıl, sektörde öncü olan bir ekiple, büyük fedakarlıklar ve çabalarla geçtiğimiz sene sonunda rapor sonuçlandı ve çeşitli mahfillerde rapor ve sonuçları deklare edildi.

■ Rapor beklentileri karşıladı mı? Önemli tespitler var mı?

Doğru sonuçlara varmak için ne gerekiyorsa yapmaya çalıştık. Bilgi ve kaynak konusunda ilgili resmi kurumlardan gerekli desteği alamadık ama uzman görüşlerinden istifade ettik, sektör STK yöneticileriyle önemli bir Çalıştay yaptık, tıbbi cihaz tedarikçilerini kapsayan bir anket yaptık, Deloitte veri bankasından, ulusal, uluslararası yayınlardan, birebir görüşmelerden edinilen verilerle açık ve zımni önemli tespitlere ulaşıldığını söyleyebilirim.

Bence raporun en önemli çıktısı “sağlığa ayrılan bütçe” konusundaki tespittir. Buna göre bu bütçe yıllar içinde, GSMH artış hızının gerisinde kalmış görünüyor. Yani ülke büyürken sağlık harcamaları aynı oranda artmamış. Son yıllarda yaşadığımız kaosun esas failinin bu tercih olduğunu söylemeli ve bunu başta muhatabımız resmi kurumlar olmak üzere kamuoyuna da anlatmalıyız. Bu konuyu ürün fiyatları konusunda resmi reaksiyon ile birlikte değerlendirmek gerekir. Ülke dışına satışlarımızda Çin’in en büyük üçüncü ülke olması kanımca çok manidardır. Bu satışların çok büyük oranının paralel ticaretten oluştuğu bilinir. Dünyanın en ucuz ülkelerinden birisine, distribütör firmalarımız aynı malları üreticilerden daha ucuza satabiliyorlar. Ülkemiz Tıbbi Cihaz alanında dünyanın en ucuz fiyatlarına sahip olmasına rağmen, resmi görüşün bütçe tasarrufu amacıyla sürekli fiyat indirimi hedeflemesi somut hiçbir veriye dayanmadığı gibi sektörün sermaye gücünü de tahrip etmektedir.

Anlatmalıyız derken, raporun bir başka sonucuna değinmeliyim. Sektörün kendisini, önemini hayatiyetini, değerini doğru ve etkili araçlarla anlatması, göstermesi lazım... Raporunda gizli olan bu ihtiyaç için artık kaybedecek zaman yok.

Uzun zamandır düşündüğümüz, tartıştığımız, konuştuğumuz bu konu artık kuvveden fiile çıkmalı. Gerek halkla ilişkiler gerekse lobi faaliyetleri konusunda profesyonel seçenekleri bir an önce somutlaştırmalıyız. Aynı şekilde, sektörün sosyal ağırlık ve önemine uygun bilimsel ve akademik çalışmaların yapılabileceği, topluma bu merkezlerden seslenebileceğimiz, prestij konusu kurumlar oluşturmaları, var olanları güçlendirmeliyiz.

Bir başka konu, özellikle anket çalışmasında ortaya çıkan sektörün daha güçlü örgütlenmesi konusu... Hemen hemen bütün anket katılımcıları, sesimizin daha güçlü ve etkili olmasının daha kapsayıcı ve merkezi bir bütünlük ile mümkün olacağı konusunda hemfikir. Bunun var olan STK’lar yerine başka bir yapı olamayacağı konusunda bir görüş birliği var. Mevcut STK’lar arası bağ ve iletişimi daha organik hale getirecek başka çözümlerin de olabileceği düşünülmeli, tartışılmalı...

Toplum ve akademi çevreleri ile bağ kurabilen “enstitü” formatı, akla gelen uzman görüşlerinden birisi.

■ Rapor sektörde tartışılıp, bahsettiğiniz mutabakat ve sonucunda gerekli aksiyonlara karar verme konusunda ilerleme kaydedildi mi?

Rapor çeşitli seviyelerde yayımlandı, anlatıldı ama söylediğiniz mutabakat ve gerekli aksiyonlar konusunda bir noktaya gelmesi için, uzman görüşlerinin de dikkate alınacağı, daha geniş ve organize bir çabaya, raporda saklı konuları arayıp bulacak entelektüel bir derinliğe ve biraz daha çabuk olmaya ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Raporun ortaya çıkmasından bu yana geçen 8 ayda daha çok yol almalıydık. Raporun hak ettiği değeri kazanması için ilgili tüm STK’lar ve uzman kişilerce tartışılıp, bir “rapor çıktısı” ile beraber, aksiyon planı yayımlanmalı. Burada başta Federasyon ve Sendikamız olmak üzere tüm STK’lara önemli görevler düşüyor.

Danışmanlık

Mentörlük

Başarı

Ticarileştirme

Tecrübe paylaşımı

Ağ geliştirme

Etkileşim

YENİLİK ÜRETMEK İÇİN GENÇLERLE GÜÇ BİRLİĞİ

Bilgi birikimi yüksek, donanımlı, teknolojinin gelecek vizyonuna hakim, araştırmacı, üretmeye hevesli, mucit gençlerin sağlık endüstrisi alanındaki buluşlarını ticarileştirmeleri sürecinde yol göstermek ve yeni ürünlerin ülke ekonomisine kazandırılmasını kolaylaştırmak için Genç SEİS.

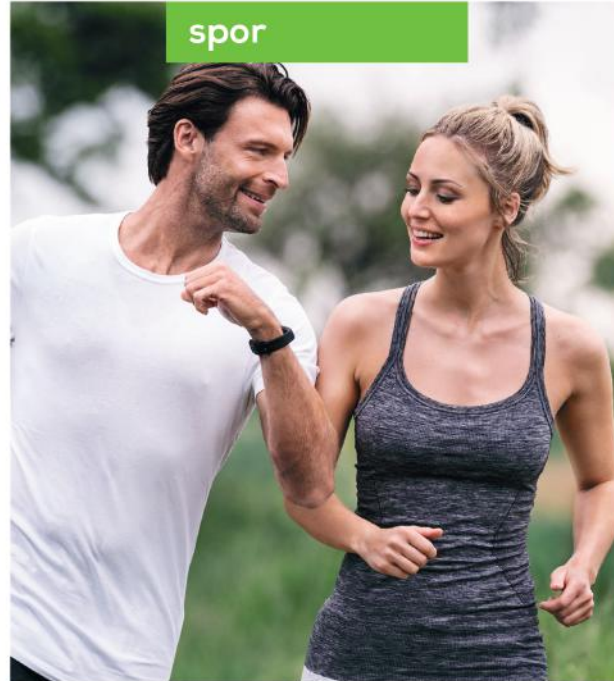
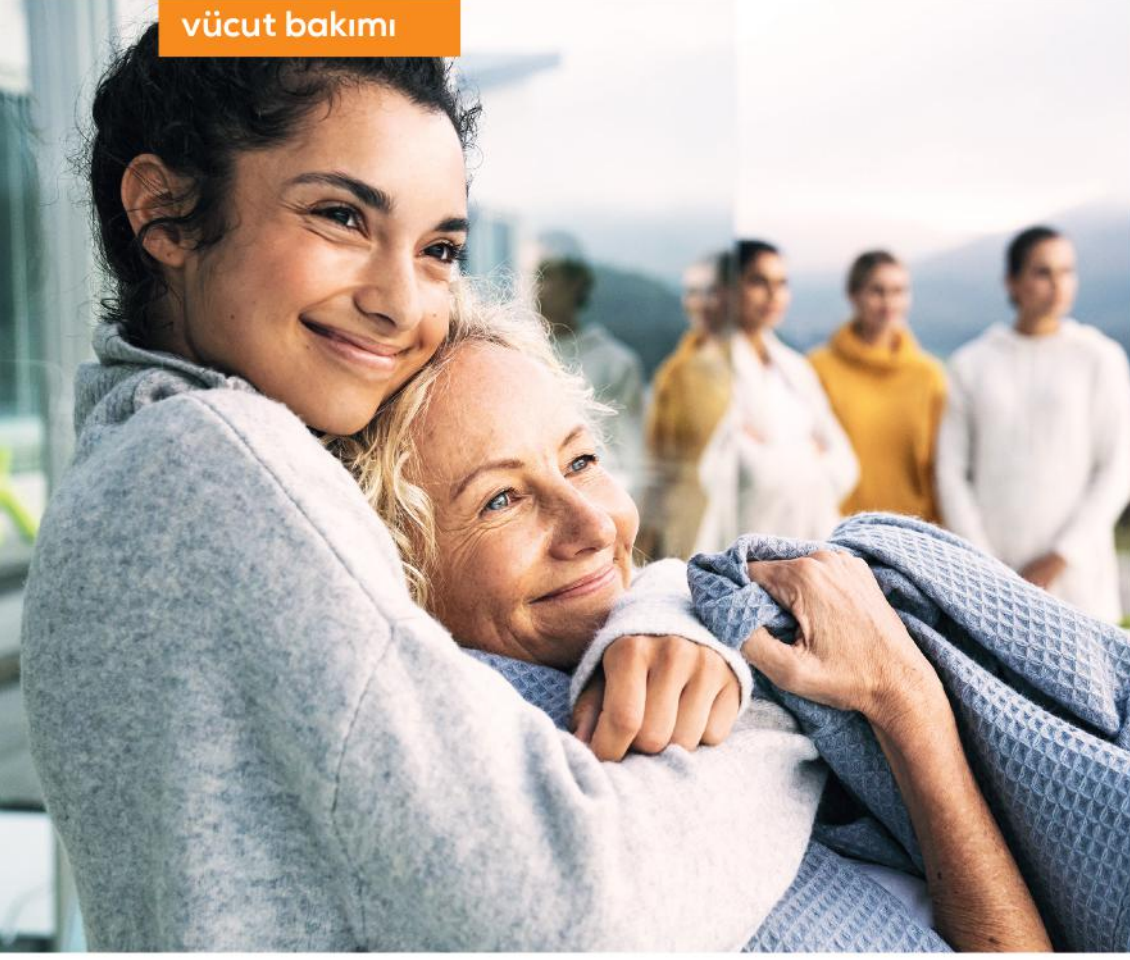
Mustafa Kemal Mah. 2141. Cad. No:11/12, 06520, Çankaya / Ankara
T: 0312 430 6563 • F: 0312 430 6183 • seis@seis.org.tr • www.seis.org.tr

TISK
TISK ÜYESİDİR

beurer
health and well-being

nabıztıp
herşey sağlığınız için

444 4 174

www.nabiztip.com • www.medikalpazar.com • www.medikalciler.com

Birlik Mahallesi 450.Cadde No:1 /A Çankaya / ANKARA